

Верховний
Суд

Засади цивільно-правової відповідальності у відносинах з джерелом підвищеної небезпеки

Сергій ПОГРІБНИЙ

д.ю.н., професор, суддя Великої Палати Верховного Суду

I. Визначення джерела підвищеної небезпеки (чи є ним свійська тварина)

Посилаючись на порушення [відповідачем] як власником тварини – корови – пункту 7.7 Правил дорожнього руху, суди не звернули уваги на те, що відповідач є власником корови, яку випасав погонич; фактів залишення відповідачем корови на смузі відводу без нагляду, її випасання чи перегону через проїзну частину у забороненому місці судами не встановлено та матеріали зазначених фактів не містять.

Покладаючи на відповідача обов'язок з відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок зіткнення автомобіля та корови, суди фактично виходили тільки з тієї підстави, що відповідач є власником корови, тоді як для покладення такої відповідальності на підставі статті 1166 ЦК України потрібно встановити вину та причинний зв'язок між діями або бездіяльністю заподіювача шкоди та заподіяною шкодою.

Оскільки відповідач довела, що шкода майну позивача заподіяна не з її вини, тому суди попередніх інстанцій дійшли помилкового висновку щодо наявності правових підстав відповідно до статті 1166 ЦК України для задоволення позовних вимог позивача.

Ураховуючи зазначене, Об'єднана палата Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду вважає брак передбачених статтею 1166, 1187 ЦК України підстав для покладення на відповідача відповідальності за завдану позивачу шкоду у зв'язку із пошкодженням його транспортного засобу.

Постанова ОП КЦС ВС від 20 червня 2018 року, справа № 473/2638/20, провадження № 61-4244 сво 18

II.1. Визначення джерела підвищеної небезпеки (чи є ним транспортний засіб, який не рухається)

Тлумачення статті 1187 ЦК України свідчить, що:

перелік видів діяльності, що створює підвищену небезпеку, який наведений у частині першій статті 1187 ЦК України, не вичерпний. Окремі предмети матеріального світу мають одночасно декілька потенційно шкідливих властивостей, через що поводження з такими предметами потрібно кваліфікувати як змішані джерела підвищеної небезпеки. Змішані джерела підвищеної небезпеки можуть існувати в межах одного об'єкта матеріального світу. Автомобіль є складною технічною системою, під час експлуатації якої використовується механічна, хімічна, електрична енергія, вогнебезпечні, отруйні речовини тощо;

транспортний засіб, який не рухався (зберігався на автостоянці), але спричинив завдання шкоди внаслідок його загоряння через технічну несправність електричної чи паливної системи, потрібно кваліфікувати як джерело підвищеної небезпеки у розумінні частини першої статті 1187 ЦК України. Транспортний засіб кваліфікується як джерело підвищеної небезпеки не через його можливість рухатися, а через його конструктивні особливості, що зумовлює наявність у власника або особи, яка володіє відповідним транспортним засобом на іншому правовому титулі, обов'язків, що опосередковують необхідність недопущення завдання шкоди іншим особам, (зокрема, необхідність дотримання низки технічних вимог, порушення яких може мати наслідком ймовірне неконтрольоване завдання шкоди);

транспортний засіб, який не використовується (зберігається), створює ймовірне підвищене заподіяння шкоди через неможливість повного контролю з боку особи у процесі його використання за умови наявності у відповідного транспортного засобу небезпечних конструктивних елементів (зокрема, паливна та електрична системи автомобіля);

для відшкодування шкоди володільцем джерела підвищеної небезпеки за правилами статті 1187 ЦК України не має значення, чи використовує він таке джерело за призначенням. Визначальним є те, що відповідні потенційні шкідливі властивості такого джерела проявились і призвели до завдання шкоди іншим особам.

II.2. Визначення джерела підвищеної небезпеки (чи є ним транспортний засіб, який не рухається)

У справі, що переглядається:

- при відмові у задоволенні позовних вимог суди вважали, що не було встановлено протиправності дій (бездіяльності) відповідачів, їх вини у заподіянні збитків позивачу та причинного зв'язку між шкодою та діями (бездіяльністю) відповідачів, правові підстави для задоволення позову відсутні;
- суди встановили, що шкода, завдана транспортному засобу позивача, завдана внаслідок пожежі, яка сталась через загоряння транспортного засобу, який не рухався та був припаркований поруч;
- суди не врахували, що транспортний засіб, який не рухався (зберігався на автостоянці), але спричинив завдання шкоди внаслідок його загоряння через технічну несправність електричної чи паливної системи, слід кваліфікувати як джерело підвищеної небезпеки у розумінні частини першої статті 1187 ЦК України. Транспортний засіб кваліфікується як джерело підвищеної небезпеки не через його можливість рухатись, а через його конструктивні особливості, що зумовлює наявність у власника або особи, яка володіє відповідним транспортним засобом на іншому правовому титулі, обов'язків, що опосередковують необхідність недопущення завдання шкоди іншим особам, (зокрема, необхідність дотримання низки технічних вимог, порушення яких може мати наслідком ймовірне неконтрольоване завдання шкоди); ...
- суди не врахували, що обов'язок відшкодування майнової шкоди незалежно від вини покладається не на безпосереднього заподіювача (Б. Д. В.), а на володільця джерела підвищеної небезпеки (ТОВ «Науково-виробнича фірма «Промсервіс-ЮГ»). Б. Д. В. є неналежним відповідачем за позовною вимогою про відшкодування майнової шкоди. Суди у частині позовних вимог, заявлених до Б. Д. В., про стягнення майнової шкоди зробили правильний висновок про відсутність підстав для їх задоволення, але неправильно застосували норми матеріального права. Тому оскаржені рішення у частині вирішення позову Р. Є. Г. до Б. Д. В. про стягнення майнової шкоди належить скасувати та у задоволенні цих позовних вимог відмовити з наведених підстав;
- особа, яка здійснює діяльність, що є джерелом підвищеної небезпеки, відшкодовує завдану шкоду, якщо вона не доведе, що шкоди завдано внаслідок непереборної сили або умислу потерпілого. Проте, у справі таких обставин не встановлено, ТОВ «Науково-виробнича фірма «Промсервіс-ЮГ» не доведено ані впливу непереборної сили, яка стала причиною завдання шкоди, ані умислу потерпілого.

III. Визначення джерела підвищеної небезпеки (чи є ним спортивна конструкція)

83. Стаття 1187 ЦК України таким джерелом (підвищеної небезпеки) передбачає діяльність, а не об'єкт [...] . Оцінка абстрактного об'єкта, який розташований на земній поверхні статично і «сам по собі не несе жодної загрози», використання якого є джерелом підвищеної небезпеки, залежить від встановлення конкретних обставин конкретної справи та суті такого об'єкта, його використання. Транспортний засіб, який не рухається (тим більше, якщо його бак не містить палива), також можна охарактеризувати, у залежності від контексту, як об'єкт, який розташований на земній поверхні статично і сам по собі не несе жодної загрози. Але представник відповідача визнає, що існує сформована правова практика Верховного Суду з приводу того, що використання транспортних засобів визначається джерелом підвищеної небезпеки у розумінні статті 1187 ЦК України, та погоджується з цим.

...

91. Відповідно до встановлених судами попередніх інстанцій особливостей технічної конструкції Стійки для стрітболу, її цільового призначення, причини з якої вона склалася, що призвело до травмування дитини, змісту статті 1187 ЦК України та пункту 5 постанови Пленуму ВССУ від 01 березня 2013 року № 4 Верховний Суд погоджується з тим, що Стійка для стрітболу не є об'єктом, використання якого є джерелом підвищеної небезпеки. Судами не встановлено, що за умов дотримання усіх технічних вимог до її використання та використання її за призначенням це все рівно створило би співставний ступень ризику для здоров'я дитини. В протилежному випадку цей об'єкт відповідно до вимог законодавства, зокрема статті 48 Закону про фізкультуру і спорт, не міг би експлуатуватися як спортивний для таких видів спортивної діяльності як баскетбол. Діяльність, яка є джерелом підвищеної небезпеки, є сталою, вона не може бути епізодичною, обумовленою конкретною нетиповою специфікою використання якогось об'єкта (всупереч його цільовому призначенню та технічним стандартам його застосування) у окремо взятій ситуації. Небезпечні наслідки для здоров'я дитини, які мали місце у зв'язку із її взаємодією із Стійкою для стрітболу не знаходяться поза розумним контролем людини – за належного догляду батьків, під відповідальність яких тренер повернув сина, за дитиною, відсутності нерегламентованого використання цієї стійки дитиною, належного технічного обслуговування її відповідачем ці наслідки не мали б місця.

IV.1. Визначення джерела підвищеної небезпеки (чи є ним електросамокат)

Перелік видів діяльності, що створює підвищену небезпеку, який наведений у частині першій статті 1187 ЦК України, не вичерпний (див. постанову Верховного Суду у складі Об'єднаної палати Касаційного цивільного суду від 05 грудня 2022 року в справі № 214/7462/20 (провадження № 61-21130сво21)).

Тлумачення статті 1187 ЦК України свідчить, що:

- джерелом підвищеної небезпеки потрібно вважати діяльність, що здійснюється з тим чи іншим залученням/використанням предметів матеріального світу та/або природних (фізичних) процесів, які за певних умов часу та місця в силу своїх якісних та кількісних характеристик об'єктивно створюють в процесі володіння ними (незалежно від факту їх експлуатації) підвищену порівняно із звичайними життєвими обставинами небезпеку завдання шкоди;
- використання електросамоката чи іншого подібного засобу (моноколеса, сегвея тощо) для переміщення особи як учасника дорожнього руху є джерелом підвищеної небезпеки в розумінні статті 1187 ЦК України, якщо в конкретному випадку такий засіб приводився в рух за допомогою встановленого на ньому електричного двигуна;
- для кваліфікації діяльності, пов'язаної з таким використанням електричного самоката, характеристика електросамоката як механічного транспортного засобу з урахуванням потужності електродвигуна, встановленого на ньому, значення не має.

Постанова КЦС ВС від 15 березня 2023 року, справа № 127/5920/22, провадження № 61-10553 св 22

IV.2. Визначення джерела підвищеної небезпеки (щодо електросамокату)

У справі, що переглядається:

- ❑ смерть неповнолітнього Л. В. К. настала внаслідок взаємодії двох джерел підвищеної небезпеки;
- ❑ суди встановили, що дії водія автомобіля «МАЗ 3551» під час ДТП були правомірними, а дії малолітнього Б. Д. А., який керував електричним самокатом, були неправомірними та з технічної точки зору знаходились у причинному зв'язку зі спричиненням ДТП;
- ❑ апеляційний суд не врахував, що частина друга статті 1188 ЦК України застосовна за таких умов: 1) відбулася взаємодія джерел підвищеної небезпеки; 2) потерпілим від неї є інша особа, ніж власники (володільці), наприклад, транспортних засобів; 3) ці власники (володільці) завдали шкоди потерпілому спільно, тобто поведінка кожного із них була неправомірною (зокрема, у разі порушення кожним певних Правил дорожнього руху, що призвело до взаємодії джерел підвищеної небезпеки та завдання внаслідок цього шкоди третій особі);
- ❑ з урахуванням того, що дії водія автомобіля «МАЗ 3551» були правомірними, то суд першої інстанції зробив обґрунтований висновок про те, що ТОВ «Шляхбуд» є неналежним відповідачем. Належними відповідачами є батьки малолітнього Б. Д. А. (або інші особи чи заклади, які на правових підставах здійснюють виховання малолітньої особи чи нагляд за нею);
- ❑ апеляційний суд на зазначені обставини уваги не звернув та скасував законне й обґрунтоване рішення суду першої інстанції про відмову в задоволенні позову. Суд першої інстанції ухвалив правильне по суті рішення щодо відмови в позові внаслідок пред'явлення позову до неналежного відповідача, що є самостійною та достатньою підставою для відмови в задоволенні позовних вимог про компенсацію моральної шкоди, проте, помилково послався на інші підстави для такої відмови (необґрунтованість позовних вимог у зв'язку з настанням обставин непереборної сили; обрання неефективного способу захисту; повторне пред'явлення позовних вимог про компенсацію моральної шкоди). Тому рішення суду першої інстанції підлягає зміні шляхом викладення його мотивувальної частини в редакції цієї постанови.

Постанова КЦС ВС від 15 березня 2023 року, справа № 127/5920/22, провадження № 61-10553 св 22

V. Джерело підвищеної небезпеки (авто) і пішохід

Верховний Суд виходить з того, що пішохідний перехід та перехрестя доріг є зоною особливої уваги водіїв транспортних засобів, що зобов'язує до обрання водіями такого способу керування автомобілем, який би забезпечив можливість невідкладного гальмування до зупинення з метою відвернення небезпеки для інших учасників дорожнього руху, а особливо пішоходів. Однак відповідач не виявив відповідного рівня обачності під час перетину переходу у районі перехрестя, аби його поведінка була безпечною для оточуючих.

Верховний Суд виходить з того, що експлуатацію транспортного засобу є діяльністю, що пов'язана із підвищеним ризиком невинуватого завдання шкоди іншим учасникам дорожнього руху, а також пішоходам. Водій автомобіля, розпочинаючи експлуатацію такого джерела підвищеної небезпеки, тим самим приймає на себе усі ризики, пов'язані зі здійсненням такої діяльності, а отже зобов'язаний відшкодувати шкоду, завдану його власними діями, навіть за відсутності вини у настанні негативних наслідків, якщо вони не викликані дією непереборної сили або настали в силу умислу потерпілого.

За наведених обставин під час вирішення питання про розмір відшкодування шкоди, завданої володільцем джерела підвищеної небезпеки, суд першої інстанції обґрунтовано врахував, що відповідачем не доведено, що ДТП трапилася внаслідок умислу потерпілого або непереборної сили, а так само не встановлено, що виникненню шкоди сприяла груба необережність позивача, або порушення ним ПДР, за наслідками чого ухвалив законне й обґрунтоване рішення.

Постанова КЦС ВС від 21 квітня 2021 року, справа № 336/2892/18, провадження № 61-15830св19

Щодо умов виникнення зобов'язання про відшкодування майнової та моральної шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки

Тлумачення ст. 1187 ЦК України свідчить, що зобов'язання про відшкодування майнової шкоди завданої джерелом підвищеної небезпеки виникає за таких умов: наявність шкоди; протиправність поведінки особи, яка завдала шкоди; наявність причинного зв'язку між протиправною поведінкою особи, яка завдала шкоди, та її результатом — шкодою.

Тлумачення статей 11 та 1167 ЦК України дозволяє зробити висновок, що зобов'язання про компенсацію моральної шкоди завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи внаслідок дії джерела підвищеної небезпеки виникає за таких умов: наявність моральної шкоди; протиправність поведінки особи, яка завдала моральної шкоди; наявність причинного зв'язку між протиправною поведінкою особи, яка завдала моральної шкоди, та її результатом — моральною шкодою.

Постанова КЦС ВС від 23 січня 2019 року у справі № 674/1666/14-ц

Відсутність солідарного обов'язку страховика та страхувальника щодо відшкодування шкоди, завданій внаслідок ДТП

Законодавство України не передбачає солідарного обов'язку страховика та страхувальника щодо відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок ДТП майну потерпілого.

Позовна вимога про стягнення страхового відшкодування, трьох процентів річних від простроченої суми, а також інфляційних втрат солідарно з відповідачів могла бути предметом розгляду як за правилами цивільного, так і за правилами господарського судочинства.

Визначення відповідачів, предмета та підстав спору є правом позивача. Натомість, встановлення належності відповідачів й обґрунтованості позову - обов'язком суду, який виконується під час розгляду справи.

Право особи заявити однорідні позовні вимоги до кількох відповідачів передбачено у процесуальному законі незалежно від того, чи існує між цими відповідачами солідарне зобов'язання.

❖ Аналогічний висновок міститься в постанові ВП ВС від 12 вересня 2018 року у справі № 569/96/17

Постанова ВП ВС від 20 червня 2018 року у справі № 308/3162/15-ц

Щодо права вимоги страховика у межах виплаченого страхового відшкодування

Згідно зі статтями 993 ЦК України та 27 Закону України «Про страхування» до страховика потерпілого переходить право вимоги до завдавача шкоди у деліктному зобов'язанні у межах виплаченого потерпілому страхового відшкодування.

Після такої виплати деліктне зобов'язання не припиняється. У ньому відбувається заміна кредитора: до страховика потерпілого переходить право вимоги, що належало цьому потерпілому у деліктному зобов'язанні, у межах виплаченого йому страхового відшкодування. Такий перехід права вимоги є суброгацією.

Постанова КЦС ВС від 27 грудня 2023 року у справі № 359/8500/19

Відшкодування шкоди у випадку відсутності вини водія забезпеченого транспортного засобу

КЦС ВС дійшла висновку, що у випадках, коли деліктні відносини поєднуються з відносинами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, боржником у деліктному зобов'язанні в межах суми страхового відшкодування виступає страховик завдавача шкоди. Цей страховик, хоч і не завдав шкоди, але є зобов'язаним суб'єктом перед потерпілим, якому він виплачує страхове відшкодування замість завдавача шкоди у передбаченому Законом України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» порядку.

Особливістю відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки, є те, що володілець небезпечного об'єкта зобов'язаний відшкодувати шкоду незалежно від його вини. Перед потерпілим несуть однаковий обов'язок відшкодувати завдану шкоду, як винні, так і невинні володільці об'єктів, діяльність з якими є джерелом підвищеної небезпеки.

Тож відсутність вини водія забезпеченого транспортного засобу та закриття кримінального провадження щодо нього не звільняє від обов'язку відшкодувати шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки, страховиком особи, яка завдала шкоду.

Постанова КЦС ВС від 26 квітня 2022 року справа № 184/1461/20-ц

Щодо необов'язковості наявності вини для виникнення зобов'язання з відшкодування шкоди, що завдана джерелом підвищеної небезпеки

Особливістю відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки (крім випадку відшкодування шкоди, завданої внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки, – стаття 1188 ЦК України), є те, що володілець такого джерела зобов'язаний відшкодувати завдану шкоду незалежно від його вини. Перед потерпілим несуть однаковий обов'язок відшкодувати завдану шкоду як винні, так і невинні володільці об'єктів, діяльність з якими є джерелом підвищеної небезпеки.

Постанова КГС ВС від 31 травня 2021 року у справі № 904/2830/20

Щодо питання відшкодування шкоди у випадку наявності вини потерпілого

За обставинами справи ДТП сталося внаслідок необережних дій загиблої особи, яка перебувала в стані сильного алкогольного сп'яніння.

КЦС ВС виснував, що шкода завдана джерелом підвищеної небезпеки відшкодовується на безумовній підставі, навіть, у випадку наявності вини потерпілого. Відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки, не настає лише у випадку непереборної сили чи умислу потерпілого.

Постанова КЦС ВС від 20 грудня 2023 року у справі № 450/446/16-ц

Щодо питання відшкодування шкоди спричиненої особою, яка заволоділа транспортним засобом внаслідок недбалого ставлення його власника

Якщо особа, яка завдала шкоди джерелом підвищеної небезпеки, заволоділа транспортним засобом внаслідок недбалого ставлення його власника до використання та зберігання автомобіля, обов'язок із відшкодування завданої шкоди покладається на власника (володільця) джерела підвищеної небезпеки та винуватця ДТП спільно.

Постанова КЦС ВС від 20 вересня 2023 року у справі № 205/3766/20

Відповідальності власника за передачу транспортного засобу особі у стані алкогольного сп'яніння

Передача з власної волі транспортного засобу його власником особі, яка перебуває у стані алкогольного сп'яніння, не є обставиною, яка покладає на такого власника тягар відповідальності за шкоду, яка настала внаслідок керування транспортним засобом особою, яка перебуває у стані алкогольного сп'яніння.

Постанова КЦС ВС від 5 серпня 2020 року у справі № 456/881/17

Щодо відшкодування шкоди завданої водієм, який керував автомобілем, що належить роботодавцю

КЦС ВС виснував, що шкода (в тому числі моральна), завдана внаслідок ДТП, з вини водія, який виконував трудові обов'язки та керував автомобілем, що належить роботодавцю, на відповідній правовій підставі, відшкодовується власником (володільцем) цього джерела підвищеної небезпеки, а не безпосередньо винним водієм.

Постанова КЦС ВС від 4 липня 2023 року у справі № 686/20281/21

Щодо відшкодування шкоди завданої водієм, який керував автомобілем, що належить роботодавцю

Шкода, в тому числі моральна, завдана внаслідок ДТП з вини водія, який на відповідній правовій підставі керував автомобілем, що належить роботодавцю, відшкодовується власником (володільцем) цього джерела підвищеної небезпеки, а не водієм, винним у вчиненні ДТП.

Постанова ККС ВС від 19 червня 2019 року у справі № 630/163/16-к

❖ *Аналогічну правову позицію ККС ВС висловив у постанові від 14 березня 2019 року у справі № 632/1400/16-к*

Щодо стягнення моральної шкоди, завданої внаслідок ДТП, працівником під час виконання ним своїх трудових (службових) обов'язків у солідарному порядку

Оскільки шкода, завдана джерелом підвищеної небезпеки з вини особи, яка, виконуючи трудові обов'язки, на відповідній правовій підставі керувала транспортним засобом, що перебував у володінні роботодавця, відшкодовується саме володільцем цього джерела підвищеної небезпеки, а не безпосередньо особою, яка керувала транспортним засобом, стягнення моральної шкоди із зазначених осіб у солідарному порядку є необґрунтованим.

❖ *Аналогічну правову позицію ККС ВС висловив у постанові від 29 жовтня 2019 року у справі № 133/1041/17*

Постанова ККС ВС від 26 травня 2020 року у справі № 201/722/18

Щодо випадків завдання шкоди внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки

ПАТ «Державний ощадний банк України» звернулося з позовом до ОСОБА_1 про відшкодування майнової шкоди, завданої працівником під час виконання трудових обов'язків.

Верховний Суд зазначив, що, встановивши, що ДТП, в результаті якого пошкоджено автомобілі, сталося з вини працівника банку під час виконання ним трудових обов'язків, а також врахувавши, що позивач в порядку ст. 1172 ЦК України відшкодував шкоду, завдану його працівником власникам пошкоджених внаслідок ДТП транспортних засобів, суди дійшли правильних висновків, що спосіб захисту права позивача на відшкодування сплачених ним коштів ґрунтується на нормах ч. 1 ст. 1191 ЦК України, п. 3 ч. 1 ст. 134 КЗпП України.

Суд апеляційної інстанції врахував висновок експерта, приписи ст. 137 КЗпП України та майновий стан відповідача, а також те, що вчинений працівником злочин є вчиненим з необережності, та дійшов правильного висновку про доцільність та можливість зменшення розміру покриття завданої ним шкоди на 50 процентів.

Постанова КЦС ВС від 16 січня 2023 року у справі № 664/1499/17

Щодо відшкодування шкоди водієм, який керував транспортним засобом на підставі цивільно-правової угоди

Оскільки між власником транспортного засобу – джерела підвищеної небезпеки та водієм, який керував цим транспортним засобом на підставі цивільно-правової угоди, не встановлено наявності трудових відносин, правові підстави для відшкодування заподіяної шкоди власником транспортного засобу відсутні.

Постанова ККС ВС від 28 травня 2019 року у справі № 672/1537/17

Щодо випадків завдання шкоди внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки

28. Спiр про вiдшкодування шкоди, завданої внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки, самим джерелам підвищеної небезпеки кожним з їх володільців перед іншим, вирішується за правилами статті 1188 ЦК України, а саме: шкода, завдана одному з володільців з вини іншого, відшкодовується винним; не відшкодовується шкода, завдана володільцю лише з його вини; за наявності вини всіх володільців розмір відшкодування визначається судом у відповідній частці залежно від обставин, що мають істотне значення (тобто залежно від ступеня вини кожного); у разі відсутності вини володільців у взаємному завданні шкоди жоден з них не має права на відшкодування.

30. Головною умовою для покладення на особу цивільно-правової відповідальності у вигляді зобов'язання відшкодувати заподіяну шкоду є наявність повного складу цивільного правопорушення. Непідтвердження вини будь-яким судовим рішенням, прийнятим відповідно до норм КУпАП чи іншим доказом; не підтвердження протиправної поведінки; не підтвердження причинно-наслідкового зв'язку між такою поведінкою та шкодою – свідчить про відсутність правових підстав для покладення на особу відповідальності у вигляді відшкодування шкоди.

Постанова КЦС ВС від 27 березня 2019 року у справі № 752/16797/14-ц

Щодо юрисдикції

Якщо фактичний розмір майнової шкоди, заподіяної під час ДТП, охоплюється лімітом відповідальності юридичної особи – страховика, такий страховик, а не страхувальник, є відповідачем у спорі про відшкодування завданої пошкодженням автомобіля шкоди, що вирішується в порядку господарського судочинства, якщо шкоду завдано юридичній особі.

Постанова КЦС ВС від 7 березня 2023 року у справі № 761/1366/20

Щодо юрисдикції

Предметом цього позову є відшкодування майнової шкоди, завданої Департаменту патрульної поліції патрульним внаслідок ДТП, яка трапилася за участю службового транспортного засобу, який належить Департаменту патрульної поліції під керуванням відповідача під час виконання службових обов'язків.

Враховуючи характер правовідносин, що виникли між сторонами, зміст прав та обов'язків у цих правовідносинах і їх суб'єктний склад, суди дійшли обґрунтованого висновку, що у цій справі між сторонами виник публічно-правовий спір щодо реалізації позивачем свого права на відшкодування шкоди, завданої службовою особою під час виконання посадових обов'язків, який підлягає розгляду за правилами адміністративного судочинства, тому справа підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства.

Верховний
Суд

Дякую за увагу!